

جدول راهنمای طراحی معماری حداقل فضاهای مورد نیاز در مراکز جراحی محدود

ردیف	نام فضا	سطح یا ابعاد تقریبی (متر مربع)	مکانیابی و طراحی فضا	نازک کاری کف	نازک کاری دیوارها	سقف	توضیحات
۱	سالن انتظار و پذیرش	۲۰-۲۵	این فضا در قسمت ورودی مرکز جراحی با یک کابین پذیرش پیش بینی شود.	سنگ پلاک چینی بضخامت ۲/۵ سانتیمتر	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ سانتیمتر بدنه سنگ به ارتفاع ۱۰۰ سانتیمتر + اندود گچ و خاک و دو گچه پرداختی + رنگ	رنگ روغنی نیم مات	در مراکز چند تخصصی، علاوه بر طراحی سالن انتظار در قسمت ورودی اصلی مرکز جراحی این فضا، در بخشهای تخصصی و آزمایشگاه نیز پیش بینی شود. *حداقل ارتفاع مفید: ۲/۷۰ متر *منظور از حداقل ارتفاع مفید، فاصله کف تمام شده تا زیر سقف کاذب می باشد.
۲	مدارک پزشکی و بایگانی	۱۶-۲۰		سنگ پلاک چینی بضخامت ۲/۵ سانتیمتر	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ سانتیمتر مابقی اندود گچ و خاک و دو گچه پرداختی + رنگ	رنگ پلاستیک	*حداقل ارتفاع مفید: ۲/۷۰ متر
۳	اتاق مدیریت و مسئول فنی	۱۰-۱۲		سنگ پلاک چینی بضخامت ۲/۵ سانتیمتر	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ سانتیمتر مابقی اندود گچ و خاک و دو گچه پرداختی + رنگ	رنگ پلاستیک	*حداقل ارتفاع مفید: ۲/۷۰ متر
۴	اتاق معاینه	۱۲-۱۵	ارحج است این اتاق همجوار اتاق کار تمیز طراحی شود.	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر یا سرامیک و یا کفپوش	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ سانتیمتر مابقی سنگ یا کاشی تا ارتفاع ۱۸۰ سانتیمتر + اندود گچ و خاک و دو گچه پرداختی + رنگ روغنی نیم مات	رنگ روغنی مات	*حداقل ارتفاع مفید: ۲/۷۰ متر در این اتاق دستشویی بیمارستانی پیش بینی شود.
۵	اتاق عمل	اتاق عمل کوچک: ۵,۴×۵,۴ اتاق عمل متوسط: ۶,۶×۶,۶ اتاق عمل بزرگ: ۷,۲×۶,۶		کفپوش آنتی استاتیک	کاشی تا زیر سقف (ترجیحا به رنگ آبی یا سبز)	رنگ روغنی مات	از ایجاد گوشه های تیز در اتاق عمل جلوگیری شود. در صورتیکه امکان ایجاد گوشه هلالی نباشد از زاویه باز استفاده شود. *حداقل ارتفاع مفید در اتاق عمل کوچک: ۳ متر *حداقل ارتفاع مفید در اتاق عمل متوسط: ۳/۲۰ متر *حداقل ارتفاع مفید در اتاق عمل بزرگ: ۳/۲۰ متر

ردیف	نام فضا	سطح یا ابعاد تقریبی (متر مربع)	مکانیابی و طراحی فضا	نازک کاری کف	نازک کاری دیوارها	سقف	توضیحات
۶	اتاق استریل فرعی	۶	در مجاورت و در ارتباط مستقیم اتاق عمل طراحی می شود.	سرامیک غیر لغزنده	کاشی تا زیر سقف (ترجیحا به رنگ آبی یا سبز)	رنگ روغنی مات	*حداقل ارتفاع مفید: ۲/۶۰ متر
۷	اسکراب و گانینگ	۳,۵	در مجاورت و در ارتباط مستقیم اتاق عمل طراحی می شود.	سرامیک غیر لغزنده یا کفپوش وینیل	کاشی تا زیر سقف (ترجیحا به رنگ آبی یا سبز)	رنگ روغنی مات	*حداقل ارتفاع مفید: ۲/۶۰ متر
۸	ریکاوری	به ازای هر تخت ۵/۸۵ متر مربع بدون احتساب ایستگاه پرستاری، انبار تجهیزات و اتاق کار کثیف در نظر گرفته شود.	این اتاق در داخل بخش جراحی است. تسهیلات لازم به منظور ارسال بیمار توسط برانکارد از داخل اتاق عمل به این فضا بایستی فراهم گردد.	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر	کاشی تا زیر سقف (ترجیحا به رنگ آبی یا سبز)	رنگ روغنی مات	
۹	اتاق های بستری	ابعاد فضای اطراف هر تخت که تخت در محور آن قرار می گیرد: ۲,۴۵×۲,۸۵	در صورت طبقاتی بودن مرکز جراحی، اتاقهای بستری در زیر زمین قرار نگیرد.	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر یا کفپوش وینیل	دیوار تا ارتفاع ۱۸۰ سانتیمتر کاشی یا سنگ مابقی اندود گچ و خاک و دو گچه پرداختی + رنگ	رنگ روغنی مات	
۱۰	اتاق تربیمنت (اتاق کار پرستار)	۸-۱۰	در نزدیکی ایستگاه پرستاری باشد.	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر یا کفپوش وینیل	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ سانتیمتر مابقی اندود گچ و خاک و دو گچه پرداختی + رنگ	رنگ روغنی مات	
۱۱	ایستگاه پرستاری	۶	پرستاران مستقر در ایستگاه پرستاری بایستی دید کافی به تخت های بستری داشته باشند همچنین فاصله نزدیکی با اتاق ایزوله داشته باشد.	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر یا کفپوش وینیل	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ سانتیمتر مابقی اندود گچ و خاک و دو گچه پرداختی + رنگ	رنگ روغنی نیم مات	
۱۲	اتاق ایزوله ( دارای پیش ورودی و سرویس بهداشتی)	۶×۳,۲	پرستاران اشراف کامل داشته باشند.	سرامیک غیر لغزنده یا کفپوش وینیل	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	

ردیف	نام فضا	سطح یا ابعاد تقریبی (متر مربع)	مکانیابی و طراحی فضا	نازک کاری کف	نازک کاری دیوارها	سقف	توضیحات
۱۳	اتاق CPR (اتاق احیاء قلبی)	۲۰	این فضا کمترین فاصله تا درب ورودی بیمار بدحال به مرکز را داشته باشد. در این اتاق فضایی جهت نگهداری رادیولوژی سیار پیش بینی گردد.	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر یا کفپوش وینیل	کاشی تا زیر سقف (ترجیحاً به رنگ آبی یا سبز)	رنگ روغنی نیم مات	تمام امکانات و تجهیزات جهت انجام عملیات احیاء باید در اتاق موجود باشد .
۱۴	استریل مرکزی (CSR)	حداقل سطح: ۴۰متر مربع	استریلیزاسیون مرکزی دارای فضاهای آلوده ، تمیز و استریل به شرح زیر است . ۱ - جمع آوری آلوده (کثیف) ۲ - شستشو و ضد عفونی (تمیز) ۳ - منطقه نگهداری ابزار استریل (انبار استریل)	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر یا سرامیک غیر لغزنده	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	وسایل و ابزار کثیف از اتاقهای عمل و بخش بستری و سایر قسمتها به قسمت پذیرش مرکز استریل که قسمت کثیف نام دارد ، حمل می شود . حمل وسایل در ترالی در بسته یا آسانسور مخصوص لوازم کثیف به این قسمت می رسد . پس از انجام عمل تخلیه لوازم ، ترالی ها بلافاصله باید شستشو و ضد عفونی شوند و در پارک و توقفگاه مخصوص قرار گیرند . پس از تحویل ، وسایل و ابزار مستقیماً در داخل دستگاههای شستشو و ضد عفونی (اتو کلاو) قرار می گیرند . در قسمت اتوکلاو فضای کافی جهت ایستادن و تردد پرسنل در نظر گرفته شود .
۱۵	رختشویخانه	حداقل سطح: ۳۵متر مربع	سالن شستشو شامل فضاهای شستشو ، خشکن کن ، اتوکشی ، فضای بازبینی و تا کردن و دسته بندی است . رختشویخانه نباید در معرض رفت و آمد بیماران و کارکنان و عیادت کنندگان باشد . چنانچه محدودیت فضا باشد ، از قفسه جهت نگهداری وسایل و مواد شوینده استفاده می شود .	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	البسه عفونی ابتدا ضد عفونی و سپس به سالن شستشو تحویل داده شود .

ردیف	نام فضا	سطح یا ابعاد تقریبی (متر مربع)	مکانیابی و طراحی فضا	نازک کاری کف	نازک کاری دیوارها	سقف	توضیحات
۱۶	آزمایشگاه	۴۰	واحد آزمایشگاه شامل فضاهای پذیرش و خونگیری - مسئول آزمایشگاه - شستشو ابزار - فضای جمع آوری نمونه - انبار مواد شوینده و سرویس بهداشتی است . فضای خونگیری و سرویس بهداشتی برای زنان و مردان در نظر گرفته شود .	سرامیک ضد اسید	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	
۱۷	محل استقرار همراهان بیمار	۱۲		سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ الی ۱۵ سانتیمتر مابقی گچ و خاک + دو گچه پرداختی + رنگ	رنگ پلاستیک یا روغنی نیم مات	
۱۸	محل سرو غذا	۱۲		سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲/۵ سانتیمتر	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ سانتیمتر بدنه سنگ به ارتفاع ۱۰۰ سانتیمتر مابقی گچ و خاک + دو گچه پرداختی + رنگ		
۱۹	اتاق استراحت پزشک	۱۰	این اتاق دارای دوش ، توالت و دستشویی است که در آن به داخل اتاق باز می شود . این اتاق می تواند پنجره به بیرون داشته باشد .	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲,۵ سانتیمتر یا کفپوش وینیل	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ الی ۱۵ سانتیمتر مابقی گچ و خاک + دو گچه پرداختی + رنگ	رنگ	
۲۰	اتاق استراحت پرسنل	۹-۱۲	این اتاق در نزدیکی آبدارخانه طراحی شود و پنجره به فضای خارج داشته باشد .	سنگ پلاک چینی به ضخامت ۲,۵ سانتیمتر یا کفپوش وینیل	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ الی ۱۵ سانتیمتر مابقی گچ و خاک + دو گچه پرداختی + رنگ روغنی نیم مات	رنگ	
۲۱	آبدارخانه	۹-۱۰	مکان آبدارخانه نزدیک اتاق استراحت کارکنان پیش بینی شود .	سرامیک غیر لغزنده	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	
۲۲	رختکن زنان و مردان			سرامیک غیر لغزنده	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	این فضا نیاز به پنجره ندارد .
۲۳	سرویس بهداشتی زنان و مردان جهت بیماران و پرسنل		سرویس های بهداشتی برای بیماران و پرسنل به تفکیک زنان و مردان پیش بینی شود . در شرایط محدودیت فضا سرویس بهداشتی بیمار با حداقل سطح ۴ متر مربع جهت استفاده معلولین پیش بینی گردد .	سرامیک غیر لغزنده	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	
۲۴	انبار تمیز	۶		سرامیک غیر لغزنده	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	

ردیف	نام فضا	سطح یا ابعاد تقریبی (متر مربع)	مکانیابی و طراحی فضا	نازک کاری کف	نازک کاری دیوارها	سقف	توضیحات
۲۵	انبار کثیف	۸		سرامیک غیر لغزنده	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	
۲۶	انبار دارو	۶-۹		سرامیک غیر لغزنده	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	
۲۷	اتاق نظافت	۳	در صورت طبقاتی بودن مرکز ، محل تی شویی مجزا در هر طبقه پیش بینی گردد .	سرامیک غیر لغزنده	کاشی تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	
۲۸	پارکینگ آمبولانس	۸,۵×۵	پارکینگ مناسب جهت پارک آمبولانس پیش بینی شود .	کف بتنی (بتن درجا)	قرنیز : سنگ پلاک دو تیشه به ارتفاع ۵۰ سانتیمتر مابقی سنگ تا زیر سقف	اندود ماسه سیمان	
۲۹	اتاق راننده	۹	محل مناسب جهت استقرار راننده پیش بینی شود .	موزائیک یا سنگ	قرنیز سنگی به ارتفاع ۱۰ سانتیمتر مابقی اندود گچ و خاک + دو گچه پرداختی + رنگ	رنگ	
۳۰	اتاق نگهداری موقت و دفع زباله	۳×۲	در محل مناسب و خارج از فضاهای درمانی طراحی گردد .	سنگ	کاشی کاری تا زیر سقف	رنگ روغنی نیم مات	

## توضیحات کلی در مراکز جراحی محدود :

- ۱- در مراکز جراحی محدود، بیمار پس از انجام جراحی ، حداکثر در طول چند ساعت (کمتر از ۲۴ ساعت) قادر به ترک مرکز می باشد .
- ۲- تعداد تخت های بستری مرکز ، حداکثر ۱۰ تخت می باشد .
- ۳- زمان فعالیت مرکز بصورت شبانه روزی است .
- ۴- ساختمان مرکز باید مستقل و مطابق نقشه های پیشنهادی بر مبنای متراژ حداقل ۵۰۰ متر مربع در شهرهای پر جمعیت بیش از ۱/۰۰۰/۰۰۰ نفر و ۴۰۰ متر مربع در سایر شهرها و شهرستانها باشد.
- ۵- در صورتی که ساختمان مرکز بیش از یک طبقه باشد باید مجهز به آسانسور بیمار بر بوده و موقعیت درب ورودی مرکز جهت انتقال بیمار ، تردد آمبولانس و در مواقع اضطراری جهت تردد ماشین های آتش نشانی ، از طریق یکی از خیابانهای اصلی یا فرعی تا محل استقرار آسانسور مناسب باشد .
- ۶- در مراکز چند تخصصی ، هر کدام از بخشهای تخصصی بر اساس فضاهای مورد نیاز آنها طراحی می شود .
- ۷- برای مراکز تک تخصصی اتاق عمل استاندارد و برای مراکز چند تخصصی حداقل دو اتاق عمل متناسب با تخصص های موجود سه اتاق جهت حداکثر ده تخت بستری الزامی است .
- ۸- تعداد تخت های واحد مراقبت های بعد از عمل (خاص اتاق عمل) یک تخت بیشتر از تخت های اتاق عمل خواهد بود .
- ۹- ضوابط مربوط به طراحی پله فرار در مراکز جراحی محدود بر اساس ضوابط و قوانین شهرداری میباشد.
- ۱۰- موارد ذکر شده در ستونهای مربوط به نازک کاری کف ، دیوار و سقف در جدول بصورت پیشنهادی است . بطور کلی بر اساس آیین نامه تاسیس مراکز جراحی محدود کف ساختمان باید سالم، با دوام و قابل شستشو، غیر قابل نفوذ نسبت به آب ، بدون ترک باشد

منابع و ماخذ:

-آیین نامه تاسیس مراکز جراحی محدود و سرپائی